

Kao
Koko

1853

Waarde Ouders, Broeders en Zusters!

Ik laat U weten dat ik door des Heren zegen nog fris en gezond ben, ik hoop dat U diezelfde letters in gezondheid moogt ontvangen. UE zal naar mijn denken wel verlangen naar een brief hebben. Maar nogal gelukkig dat U van mij die letters moogt ontvangen, want wij hebben in het landverhuizen al veel ondervonden, want gelijk gij weet zijn wij den 26 Feb: van Harlingen ~~op~~ vertrokken. Zoo zijn wij den 28 Feb: te Lowestoft aangekomen. Daarvandaan met de spoorwagen naar Liverpool en zijn aangekomen den 1 Maart te Liverpool: zoo volgens afspraak van den Heer Bonnema om met de stoomboot naar N: Amerika. Zoo konde de stoomboot geen passagiers meer hebben, dat wij moesten 3 weken te Liverpool blijven. Nu met een zeilschip naar N: Orleans te vertrekken. De naam van ons schip van ons driemaster was William and Marij. Zoo raakten wij den 21 Maart. Het engels kanaal uit, zeer voor spoedig tot aan den 3 Mei. Des avonds om negen uur stortte het schip op een klip, en hadden al spoedig lekkage tot dat wij het water al gaam zien konden. Allen ~~waren~~ zeer verschrikt van zulk een slag tegen een rots aan, en wij zaten allen in den nood des doods. Niets zag men voor onze oogen dan den dood. Want als er geen uitkomst komt dan moeten wij allen ons graf in de golven vinden, en nergens zag men uitkomst nog. Den 4 Mei des nade middags om 2 uur zag men in de verre afstand een schip maar ongelukkig het ziet ons niet want het zeilde weg. UE moet begrijpen dat kan ik u wel zeggen, dat die nood zit ontkomt niet, want wij moeten van een ander schip verlost worden of verdrinken, dat kunnen wij voor ons oogen zien. Maar het

vel
t
st
r
op
w

beste beentje moet al wêr voor. Maar aan het pompen zoo lang het kan, maar onze knappe kapitein zoo het lijft, zoo ziet men een mensch van kviten. Want den 4 Mei des morgens om 5 uur gaat de kapitein met 8 matrozen in de sloep en steekt de zee in, en neemt zijn hoed in de hand en zegt: Vrienden het gaat U allen goed. Nu nog een sloep met 4 Matrozen en 17 Inlanders en 3 Duitschers en 3 van ons volk. De een was een Ulbo Bergsma van Kinswert een van 't Heerenveen en een uit de Wouden. Maar waar zij aangeland zijn dat weten wij nog niet. Maar van den 4 Mei des nachts tot op den 5 Mei een hevige storm met zware donder en regen. En eensklaps deed God de wind vallen, en het was het mooiste weer van de wereld, en de zee was blad stil, en op dien zelfden dag den 5 Mei om elf uur ziet men in de verte een schip aan komen, en gelukkig het ziet ons, dat wij in nood zaten, en het reddde ons uit de gevaren. Nu zal U wel denken hoe het met onze goederen is gegaan. Maar onze kisten en alle kleeren zijn gedeeltelijk weg. Er waren ongeveer 200 passagiers op het schip, en nu waren wij op het ander schip en het heeft ons gebracht naar het eiland Bahama en daar was niet veel eten. Nu zijn wij twee dagen op het eiland Bahama geweest. en daar van daan naar het eiland Nazouw en moesten daar drie weken blijven. Daar hebben wij allen kleeding gekregen, en drie weken vrije kost, en elk een paar nieuwe schoenen en elk nog bovendien 2,40 cent, want er was gekollekteerd in de kerken. Vierhonderd Dollars voor ons allen, en elk een engelsch testament want de menschen zijn overal heel godsdienstig en verkopen op Zondag niet, en viersin de Godsdienst heel trouw in de kerken en in de huizen zelf. Ja, zij zonden in ons friesland wel 200 man kleeden en nog 2 gulden 40 cent bovendien UE. moet begrijpen; het is toch een klein eiland en dit weet ik wel dat die in friesland veel heeft kan niet veel missen. maar er

sser
 mij
 dat
 igheden
 den
 vrij
 vrij
 zel is
 rs
 want
 t leven
 in
 wel
 te
 t.
 ik
 eronge
 s allen ge
 den.

moet maar bij Haben en Schraken. De geldkist verzadigen dat is de meeste menschen hun lust. Wij hebben op dat eiland vele zwarten aangetroffen, maar zijn nog de beste menschen van allen. Die willen zich zelf wel omkleeden en geven het de ongelukkige zeelieden. Nu van Nazouw met twee Schepen naar Nieuw Orléans Daar kreeg de man 5 en een halve Dollar en voor 10 Dagen eten op de Stormboot tot St. Louisius. Een dollar is 2 gulden 50 cent Hollandsch geld. En onze groote 3 Master is den 6 Mei in een klap te ziek want er stond bij de 200 voet water, daar het wrak dreef.

Nu onze goederen zijn allen weg, maar het is beter goed verloren dan wij allen het leven. Maar zulke reizen zitten naar mijne gedachten niet in de kleeren want wij hebben al veel koude geleden, en ook al wat gebrek aan eten gehad. Want het eiland Bahama was voor zoo veel man geen eten in. Nu 4 a 5 dagen op een schip naar Nazouw. Het ziet er

al wat slim uit. Maar onze schippers al gaau aan 't visschen en hadden al spoedig veel visch. En nu kwamen wij nogal voorspoedig te Nazouw aan toen ik van het schip af kwam had men meer dan 20 voet water in, en toen dreeven de kisten al gedeeltelijk in 't water rond en het was gansch eene verstrooide huishouding dat kan U begrijpen.

Wij hebben allen al een schadelijke reis. Maar dit geloof is wel als God ons maar gezondheid mag schenken, dan zullen wij het nog al spoedig weer te boven zijn. Nu van Nieuw Orléans naar St. Louisius en daarvan daan naar Gelina en van Gelina naar le Gras en denkkelijk om ons daar te vestigen, maar toch dat weet ik nog niet vast. Wij hebben groot en klein 16 man op zee verloren. Allen onbekend. Johannes Steema en zijne vrouw

en kinderen zijn allen gezond. en Piet Zalverda ook en Jan Janssen ook, en G. J. Janssonius ook. Ik geloof het woenen zal wel met mij gaan. De Amerikanen eten daags 3 malen spek, en vleesch en dat is bij mij een mooi voor uitzigt. Schrijf mij van alle omstandigheden? Zoo wat, en hoe de vruchten staan in friesland, en de vlaslanden. Ik had in de Courant gelezen dat het geloof van de room-schen vrij wat toenam en er vrij wat mee te stellen is. De reis is maar vrij wat moeilijk dat kan een ieder wel zeggen. Ja voor een vrijgezel is het niet en dit weet ik ook het gaat met alle landverhuizers niet als met ons. en dit weet ik ook het kan nog slimmer want velen verliezen hun leven in de zee. en wij hebben allen nog het leven behouden. op 3 Inlanders na. Met het springen in de sloep zijn ze in zee gesprongen en verdronken. Want liefst wilden ze allen wel in de sloep en dat leek mij wel wat donker toe want zonder eten en drinken in de sloep. en dan voor Gods weêr en wind te laten drijven. Zoo bestoden wij maar op onze groote 3 Master te blijven. Zoo lang het kan. en God schonk ons allen uitkomst. Nu scheid ik uit met de pen maar niet met het hart.

Noem ik mij Uw zoon Hendrik Jans Kas.

U kan wel tegen Karel Spanjer

zeggen dat Hendrik Spanjer overleden is op het schip.

Complimenten aan alle vrienden en bekenden.

Waarde Broeders en Zusters Ooms en Tantes. ik doe U te weten dat ik nog frisch en gezond ben. en wensch van U allen hetzelfde. Het verongelukken van het schip zult gij wel weten maar de Goede God heeft ons allen ger. Nu ben ik van plan als wij te Plak zijn U een brief te schrijven want waar wij ons vesten weten wij nog niet. U kan wel begrijpen dat wij wel naar eenige tijding verlangen van friesland. hoe het daar staat met de omstandigheden. en dan kan ik U melden het Adres waar gij mij moet schrijven. Compl. aan vrienden en bekenden. de penmen zijn hier zoo goed niet als in friesland.

Noem ik mij Uwe zuster Grietje Jans Janssonius.

HENDRIK JAN KAS
TO RELATIVES

U.S.A.
TO THE NETHERLANDS

1853

Dear Parents, Brothers and Sisters!

I can inform you that by God's grace I am still healthy and well, and hope you will receive this letter in good health. I think you have probably been looking eagerly for a letter. It is fortunate that you can receive these letters from me, for we have experienced a great deal during our immigration from Lowestoft on February 28. From there we went by train to Liverpool, and arrived in Liverpool on March 1. Then, as planned with Mr. Bonnema, we were to go by steamboat to North America.

The steamboat was not able to take on more passengers, so we had to stay in Liverpool three weeks. Then we left on a sailing vessel for New Orleans. The name of our ship, a three-master, was William and Mary. We left on March 24, through the English Channel, and everything was fine until May 3.

In the evening the ship struck a rock, and soon there was some leakage, and we could already see the water. Everyone was terribly frightened about such a collision against a rock, and we were all in fear of death. We saw nothing in store for us than death. For if there was no escape we would all have our grave in the waves, and no one saw a chance of being rescued.

On May 4, at 2 o'clock in the afternoon, we saw a ship in the distance, but unfortunately it did not see us and it sailed on. You must realize, and

I can assure you, that anyone who is in that kind of danger does not escape, for we would have to be rescued by another ship or drown - this we realized very well.

But, we had better see what we can do. We had better pump as long as we can. Our captain seemed to be such a fine man judging outwardly. But on May 4, at 5 o'clock in the morning, the captain and eight sailors got into a life-boat, set out on the ocean, took off his hat and said: "Friends, may you fare well." Then we saw another life-boat with four sailors, and seven natives and three Germans and three of our people. One of them was Ulbo Bergsma from Kimswert, one was from 't Heerenveen, and one was from Wouden. But, where they landed we do not know.

But between the night of May 4 and 5 we had a severe storm, with heavy thunder and rain. Suddenly God caused the wind to die down, and we had the finest weather in the world and the sea was as smooth as glass. On the same day, May 5, at 11 o'clock, we saw a ship approaching in the distance, and fortunately it saw us, and knew we were in trouble. It rescued us from danger.

Now you will wonder what became of our things. Our trunks and all of our clothes are partially gone. There were approximately 200 passengers on the ship, and now we were on the other ship, and it brought us to the island of the Bahamas, where there was not much to eat. Then we were on the island for two days, and from there to Nazouw [Nassau?] where we had to stay for three weeks. There we all received clothing and free board for three weeks, and each a pair of shoes, and besides, each one of us 2.40 cents because a collection had been taken in the churches. For all of us \$400, and for each an English testament, for the people are very religious everywhere. They

sell nothing on Sunday, and worship faithfully in the churches and in the homes. Yes, in our Friesland they would have had to clothe 200 people and in addition raise two gulden and forty cents, you must understand. And it is such a small island; and I know this very well, that anyone in Friesland who has much cannot spare much, but we had better add: more and more, to satisfy the money chest is the desire of most people.

We met several black people on that island, and they are the best people of all. They would give the clothes off their backs for poor seamen.

Then we left Nazouw on two ships for New Orleans. There each individual received \$5.50 and food for ten days on the steamboat going to St. Louis. Ten dollars is equivalent to two gulden and 50 cents in Dutch money. Our larger three-master suddenly sunk on May 6, where there was 200 feet of water, and it was wrecked.

Now our belongings were all gone, but it is better to lose our things there than to have all of us lose our lives. Boat trips like that, to my mind, do not leave one unaffected, for we have suffered a great deal from the cold, and also from a lack of food. For in the island of Bahamas there was not enough for so many people. Now we were on a ship 4 or 5 days on the way to Nazouw. Things looked quite bad there. But our crew soon began fishing and soon had large quantities of fish. We arrived in Nazouw with little difficulty. Where I stepped ashore the ship had more than 20 feet of water, and some of the trunks were already floating around, and it was a completely mixed-up mess, as you can well imagine. We have all had an expensive trip. But, I do believe that if God will give us health, we will soon recover.

Then we went to New Orleans, and from there to Gelina, and from Gelina to Le Gras, where we will probably settle, but that I do not know for sure. We lost sixteen individuals, adults and children, at sea, all unknown. Johannes Steema and his wife and children are all well. And, Piet Zalverda also, and Jan Janssen too, and also G.J. Jansonius. I think I will like living here.

Americans eat pork three times a day, and beef, and that is a bright prospect for me.

Write to me about all circumstances, and how the crops look in Friesland, and the flax lands.

I read in the papers that the Catholics have increased in number considerably, and their influence is being felt.

The trip was quite difficult as everyone can truthfully say. But it is not for a single person. I know also that all emigrants do not have the experience like we had, and I also know this, that it could be much worse for many lost their lives at sea, and we are all still alive, except for three natives. As they attempted to jump into the life-boats, they jumped into the ocean and drowned. For they all wanted to get into the life-boat and that did look rather dangerous to me, due to being without food and water in the boat, and then to let it drift before God's wind and weather. So we decided to remain in our larger boat as long as possible, and God rescued us all.

Now I will stop with the pen but not with the heart.

Your son,

Hendrick Jans Kas

You may tell Karel Spanjer that Hendrik Spanjer died on the ship.

Regards to all friends and acquaintances.

Dear Brothers and Sisters, Uncles and Aunts:

I wish to inform you that I am healthy and well, and wish the same of you. You will certainly know about the shipwreck, but the good God saved us all.

I now plan to write you a letter when we are at our destination, for where we settle we still do not know. You can well imagine that we are eager to hear any news from Friesland, what the situation is there. Then I can give you the address you must use when you write. Regards to friends and acquaintances. The pens are not as good here as in Friesland.

Your sister,

Grietje Jans Jansonius